

พระบรมธาตุไชยา

ประดิษฐานอยู่ภายในวัดพระบรมธาตุไชยา ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรมหาวิหาร เดิมเป็นวัดราษฎร์ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เลื่อนฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรมหาวิหาร และพระราชทานนามว่า “วัดพระบรมธาตุไชยา”

จากลักษณะทางศิลปสถาปัตยกรรมสันนิษฐานว่าพระบรมธาตุไชยาสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕ ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงปราสาทยอดขนาดย่อมคล้ายกับจันทิหรือเจดีย์ในศิลปะชวา เรือนธาตุมีผังเป็นรูปกากบาท มีมุขทั้ง ๔ ด้าน ลักษณะเป็นมุขตันย่อมุมออกมาจากกลางด้านของผนังเรือนธาตุ ยกเว้นด้านทิศตะวันออกมีบันไดทางขึ้นสู่ห้องโถงกลาง ประกอบด้วยฐานบัวลูกแก้วสี่เหลี่ยมจัตุรัสตกแต่งด้วยเสาดัดผนังลดเหลี่ยม ๑ ชั้น วางอยู่บนฐานเชิงเตี้ยๆ ซ้อนกัน ๒ ชั้น ส่วนฐานอยู่ต่ำกว่าระดับผิวดินปัจจุบัน ด้านหน้าฐานบัวลูกแก้วทิศตะวันออกมีซุ้มพระพุทธรูปอยู่ข้างบันได จำนวน ๒ ซุ้ม ส่วนบนของฐานบัวลูกแก้วมีลักษณะเป็นฐานทักษิณที่มุมทั้งสี่ประดับด้วยสถูปจำลอง ตรงกลางฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอีกชั้นหนึ่งรองรับเรือนธาตุเจดีย์ทรงจัตุรมุข ที่มุมเรือนธาตุทำเป็นรูปเสาหลอกติดผนัง ตรงกลางเสาเจาะช่องตลอดโคนถึงปลายเสา มุขด้านหน้าทางทิศตะวันออกมีบันไดทางขึ้นสามารถเดินขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูปภายในองค์เจดีย์ได้ในห้องโถงกลาง ผนังเรือนธาตุเดิมก่ออิฐไม่สอปูนลดหลั่นกันขึ้นไปถึงยอดที่มุมของมุขแต่ละด้านทำเป็นเสาดัดอาคาร เหนือมุขเป็นซุ้มหน้าบันประดับลายปูนปั้นวงโค้งรูปเกือกม้า หรือที่เรียกว่า “กุฑู” เหนือเรือนธาตุมีลักษณะเป็นหลังคาซ้อนชั้นขึ้นไป ๓ ชั้น โดยการจำลองย่อส่วนอาคารเบื้องล่างลดหลั่นกันขึ้นไป แต่ละชั้นประดับด้วยสถูปจำลอง ชั้นละ ๘ องค์ รวม ๒๔ องค์ ส่วนยอดนั้นได้รับการดัดแปลงสมัยรัชกาลที่ ๕

พระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระพุทธรูปในพระระเบียง
วัดพระบรมธาตุไชยา
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระพุทธรูป หินทรายสีแดง
ศิลปะอยุธยา สกุลช่างไชยา
ประดิษฐาน ณ ลานภายในกำแพงแก้ว
ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
ของพระวิหารหลวง วัดพระบรมธาตุไชยา

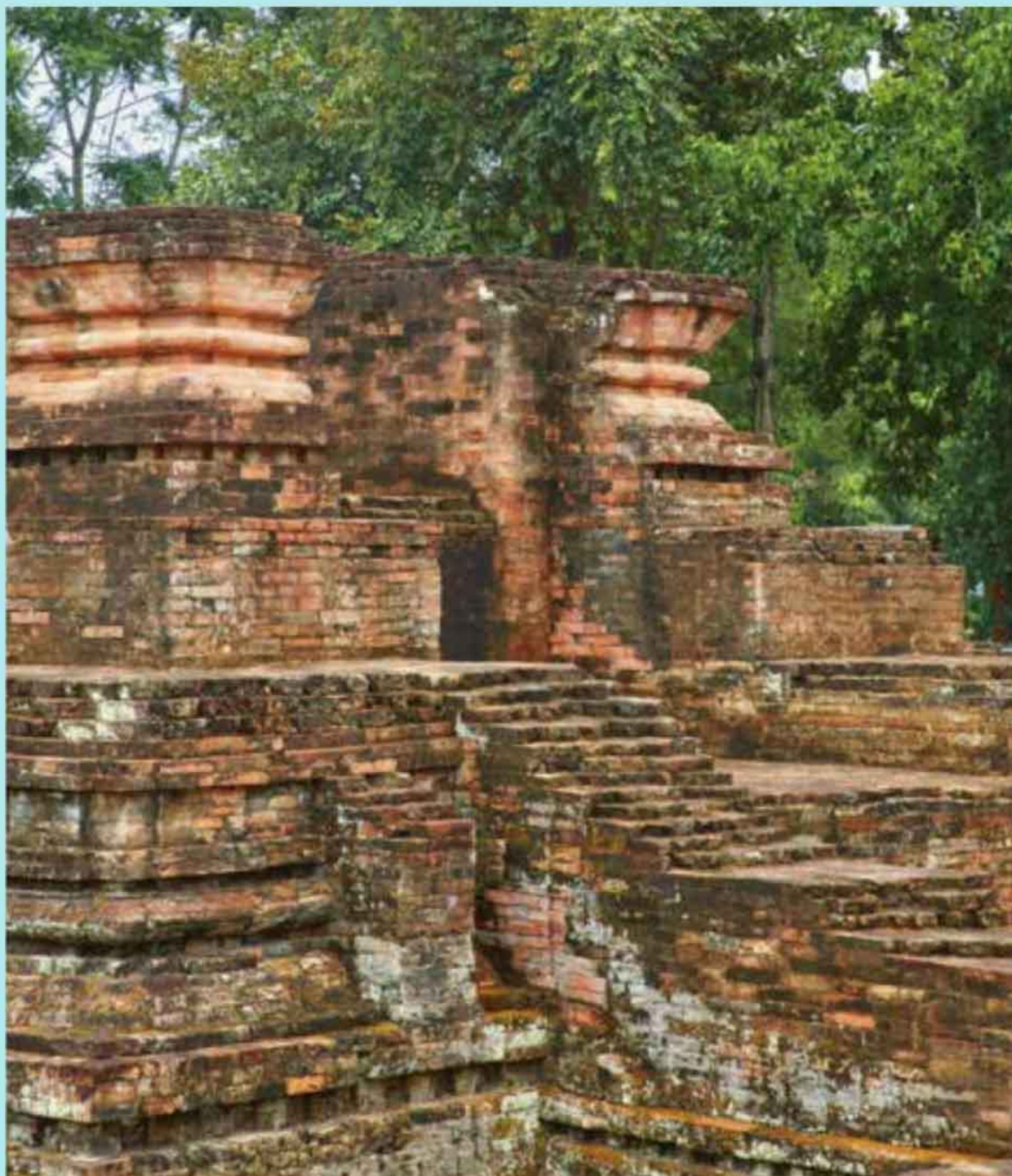
พระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปแบบองค์พระบรมธาตุไชยาในปัจจุบัน ได้รับการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โดยพระยาภิวัฒน์สุภัทรสังฆปาโมกข์ เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์เป็น พระครูรัตนมุนีศรีสังฆราชาลังกาแก้ว เจ้าคณะเมืองไชยา ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๙ - ๒๔๕๓ โดยการบูรณะตกแต่งองค์พระบรมธาตุเจดีย์ฉาบปูนผิวบางๆ ทัวทั้งองค์ พระบรมธาตุพร้อมทั้งเสริมยอดที่หักหล่นหายไป และได้สร้างพระวิหารหลวงขึ้นใหม่ในฐานเดิม พร้อมทั้งได้รวบรวมพระพุทธรูปไว้ในพระวิหารคดดังที่เห็นในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ภายในวัดพระบรมธาตุไชยา ยังพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุเป็นจำนวนมาก มีอายุตั้งแต่สมัยทวารวดีจนถึงปัจจุบัน เช่น พระพุทธรูปศิลาขนาดใหญ่ พระพุทธรูปปางสมาธิ พระพุทธรูปสำริด พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พระพุทธรูปศิลาทรายแดงศิลปะอยุธยา แสดงให้เห็นว่าวัดพระบรมธาตุไชยาเป็นวัดที่เก่าแก่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

วัดหลง

ตั้งอยู่ในแนวเส้นทางสายไชยา เป็นวัดกึ่งกลางระหว่างวัดเวียงและวัดแก้ว ถูกทิ้งร้างเพียงฐานเมื่อคราวบูรณะพระบรมธาตุไชยา ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เพื่อไปทำกำแพงแก้ว กรมศิลปากรได้ทำการขุดแต่ง พบฐานอาคารที่มีแผนผังรูปกากบาท สันนิษฐานว่ามีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕ ส่วนประกอบที่เหลือคือ ฐานเจดีย์เป็นฐานบัวลูกแก้ว ๑ ชุด อยู่ในผังรูปกากบาท ขนาด ๒๑.๖๕ x ๒๑.๖๕ เมตร ย่อมุมรับกับฐานเรือนธาตุทรงจัตุรมุข ถัดขึ้นมาประกอบด้วยฐานเขียง บริเวณกึ่งกลางฐานเขียงเว้นเป็นร่องและก่ออิฐเว้นช่อง เหนือฐานเขียงเป็นฐานบัวคว่ำ ท้องไม้คานด้วยลูกแก้ว มีร่องรอยของเสาติดผนัง มีลักษณะฐานคล้ายฐานทักษิณ มีทางขึ้นทางตะวันออกเข้าสู่ห้องโถงกลาง วัดหลงมีขนาดเจดีย์ใหญ่กว่า วัดพระบรมธาตุ ๑ เท่าและใหญ่กว่าวัดแก้วเล็กน้อย

วัดแก้ว

ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของวัดหลง อาคารสำคัญได้แก่ เจดีย์ทรงปราสาท ก่ออิฐไม่สอปูน อยู่ในผังรูปกากบาท ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานเขียงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ลักษณะเป็นฐานทักษิณ มีบันไดทางขึ้นด้านตะวันออกและตะวันตก ตัวอาคารเรือนธาตุเป็นอาคารทรงจัตุรมุข ผนังด้านนอกอาคาร ตกแต่งด้วยเสาดิตถ์ผนังและเขาช่องว่างกลางเสาจากโคนไปถึงยอด เสาแบบนี้พบในจันทิกะลาสน์ ที่ชวาภาคกลาง ประเทศอินโดนีเซีย และคล้ายกับเสาดิตถ์ผนังในศิลปะขอม ประเทศเวียดนาม มุขด้านทิศใต้ยังคงสภาพดี ด้านในมีลักษณะเป็นห้องคูหาปรากฏเสาประดับกรอบประตูก่ออิฐ ด้านข้างมีซุ้มจำลองย่อส่วนมาจากรูปแบบอาคารจริง ซึ่งปัจจุบันส่วนยอดหักพังไปหมดแล้ว ประตูทางเข้ามุขด้านทิศใต้มีกรอบประตู ทับหลังประตูและธรณีประตู ทำจากหินปูน อยู่ในสภาพดั้งเดิม

